

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 im 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Pariz, 1. avgusta. b. Po semkaj prispelih ve
steh je položaj madridske vlade zelo neugoden

Ko brat brata mori...

V Španiji

Divje navdušenje bratomo rnih bojnikov v Barceloni

Tako pripoveduje neki Švicar, ki je opazoval dogodke zaslepljene Španije:

Tudi meni in še drugim Švicarjem so tiste dni sredi julija dali jednako čelado in orožje v Barceloni. Orožje so delili kar tako. Videl si mlade fantoline hoditi okrog z granatami in bombami v rokah, ko da nosijo igrače ali klobase okoli. — Nato so konfiscirali (ropali) avtomobile; prvi so bili na mestu 16 do 20 letni pobalini. Vozarji so se okoli, iz oken so molili puške in samokrese. Na avtomobile so naslikali velike črke: F. A. I. (Federacion Anarquista Iberica) C. N. T. (Confederacion Nacional Trabajadores) — narodna zveza delavcev, ali kakor so se drugi norčevali: Cesi Nunca Trabajamos = Skoraj nikoli ne delamo.

Tako je nastala »motorizirana ljudska armada«, ki je kričaje divjala po mestu, streljala kar na slepo in rjavela in seveda — tudi povzila tega in onega. Ako so drugi ustavili kak avto, začeli s puškami kopitimi udariti po njem, in vsi so udarili, se smejali, rjaveli: revolucija, svobodna mladina!

Vandalizem vpliva ko lažna bolezen. Nekaj ljudi začne in čez nekaj ur jih je že na stotine, ki besnijo in razbijajo. Trgovine, spomeniki, samostani, cerkve: vseeno, kaj, a razbito mora biti. Postopajo, razgrajajo, rdeči miličniki, celo ognje-gasci in cariniki: vsi so se ostudno vedli po cerkvah in samostanih. Klavirji, posteljniaki, omare, mize, stoli, slike in zrcala — vse, kar je bilo moči vreti skozi okno, je divje frčelo na cesto. Kjer so kak zagnjeni anarhisti naskočili na kak samostan, ondi so pometali najdragocenejše kelihe in monštrance v ogenj. Drugod so vse to pokradli in odnašali. Nekateri so planili najprej v kumike ali hleve, drugi tjakaj, kjer so bile kakke dragocenosti. Menili in redovnice so večinoma še pravčasno ušli v zasebne hiše. Strašen smeh in trušč na stotine žijal je oblegal razstavljene okostnjake iz grobnic.

Niti misliti si človek ne more, kaj se bo še vse zgodilo, če bo takšna druhel še dolgo gospodarila v Barceloni. V doglednem času ne bo mogla nobena, še tako železna roka napraviti reda. Pomisliti je treba pač, da so se že nekaj let brezposelnih delavci pripravljali na »uro osvete«, kako se bodo maščevali nad svojimi predstojniki in gospodarji. Saj so jih že leta ščurali tuji, moskovski komunisti.

Španski orkan: Barikade v Barceloni

Ali so opice človeku podobne?

O treh vrstah opic pravijo, da so človeku podobne: orang-utan, ki živi na indijsko-malajskih otokih, in obe afriški opici: šimpanz in gorila.

Orang je človeku najmanj podoben, saj živi zmeraj na drevmu in se le malokdaj spusti na tla. Noge so krajše, roke daljše ko pri njegovih afriških sorodnikih. Da se dozdeva človeku, da mu je orang-utan podoben, je pa odhod, ker ima velike zobe in ima samec brado. Orang-utan živi sam zase, a gorile in šimpanzi živijo v čredah. Vprašanje je, kaj človeška znanost proučuje na teh »človeku podobnih« opicah. Mogoče je prav da pregledamo to, kar je človek doslej hotel vedeti o njih.

Ali opice govorijo?

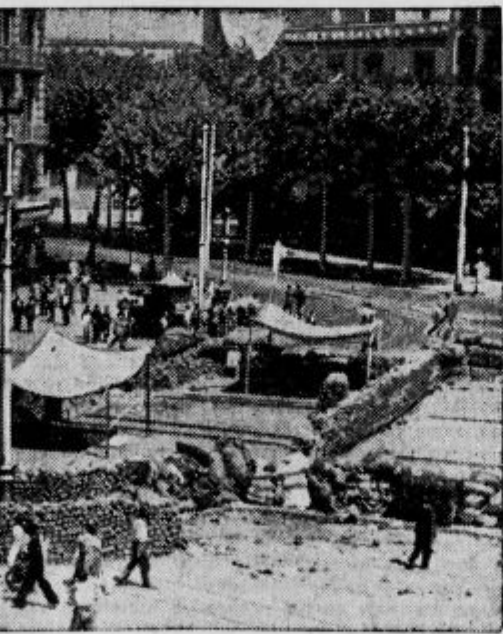
Glede na glasovno izražanje opic je treba poudariti, da so opice daleč za drugimi živalmi, da se morejo celo manj izražati ko kokoši! — Še pred nekaj leti so se v Severni Ameriki domislili trapaiste misli, da bi vzgajali šimpanze skupaj z otroki istih let. Uspeh je bil jako jalov: opice se sploh niso ničesar naučile. Če bi bili ti

žalostna resnica je pač ta, da je vse, kar koli se je doslej groznega in strašnega zgodilo, šele začetek! Čeprav je vlada strogo prepovedala vse ropanje in morije, vendar se še dalje ropa in mori. Saj se tudi to dogaja: Avto pribri,

Hudi poulični boji v španskem Toledu. Komunisti streljajo z oken zasebnih stanovanj na čete vstašev

nekaj »višjih« skoči ven, trgovino nasilno »odpro«; nekaj »gospodov« gre najprej notri, da si izberejo, kar jim je najbolj všeč. Nato odidejo, a ostalo trgovino prepustijo druhalu... Čim bolj kje kaj ropajo in zvenketa, čim več črepij se vsuje na tlak, tem bolj se množica raduje, smeje in od veselja poskakuje. In čim zagleda kri, je kot iskra v bencinu: strast po krvi švigne ko plamen kvišku. Ubijati, morati: vseeno, koga, kam, kakol

Španski orkan: Barikade v Barceloni

Kitajska krava – bambusov trs

Neki modri Kitajec je nekoč baje izračunal, da uporabljajo bambusov trs na Kitajskem na 1386 načinov. Ta koristna rastlina, ki je podobna 20 m dolgemu belušu, ki prav tako naglo šine kvišku, je torej na daljnem Vzhodu isto, kot je na daljnem zahodu prašič. In zares si Kitajske prav tako ne moremo misliti brez te rastlinske »krave«, ko Dolenjske ne brez evička. Zares moreš iz bambusovega trsa, od korenin do najtanjših »laskov« (s katerimi morejo Kitajci vse take ljudi, ki so jim odveč, počasi, a gotovo spraviti iz sveta) napraviti vse.

Korenina

Ta ima tri posebnosti: najprej to, da raste z opicjo naglico na vse strani, torej tudi kvišku, zatorej posadi kmet krog svoje ilovnate koč bambusov trs, ker se korenine razrastejo tudi v hišo in jo naredijo trdnjšo. Čim več bambusa ima torej kak kmet, tem več dobre pitne vode ima, saj jo bambusove korenine precejajo, očistijo in ji dajo slahek okus. Mogoče so prav zato tudi »bambusovi črvi« tako radi na koreninah in jih kokoši s takim pridom zobljejo, da se jako odebili in jih kmet — spet radi bambusa — tem lažje proda.

Bambusove korenine imajo pa tudi to lastnost, da se tem bolj razrastejo, čim več vršičkov jim kmet poreže. Tudi glede na to je bambus podoben belušu. Vršički bambusove korenine so jako čislana jed vsakega dobrega kitajskega kosila. Seveda je te vršičke moči večkrat porezati in prodati. — Kitajec pa del korenin tudi izkoplje, jih nad ognjem poravnava in ker so nato trde in prožne, so uporabne za bičevnike ali držaje. Tudi za palice so uporabne in iz prav dolgih korenin narejajo posebne palice, ki baje prenežno mrzlico.

Palice

Če se vršički razrastejo in so čez dva meseca že 4 m dolgi, jim potrgajo liste. Liste poravnajo, približejo drugega na drugega in naredijo iz njih debele, trpežne kmečke podplate za čevlje. Iz njih si napravijo tudi plahite, da z njimi pogrinjajo rastline na vrtu. — Spet mineta dva meseca in že je »debloc« uporabno: palice, ki so pri koreniki 12 cm debele in po 5 m visoke, brž prodajo za razne namene. Krajše so uporabne za »vrvi« za perilo. Saj Kitajec ne obeša svojih srajc, ko pri nas, na vrvi, ampak jih natika, razpenja na palice, obešalnike. S kratkimi bambusovimi palicami tudi podpirajo okna.

Če so »deblac« po 6 m visoka in še višja, jih po dolgem razčesnejo, da dobijo tenko kožico, ki je na notranji strani skorje. Ta kožica je jako dragocena. Z njo prevlečejo razna godala. Prav tako so važne bambusove igle za gramofone. Če bambusovo deblo razpolovijo, dobijo tiste palice, ki nanje obešajo posode za vodo, kakor večkrat vidimo na slikah. Trske iz debela so uporabne za deščice, ki z njimi pokrivajo strehe. Iz glavnih žil lista pa spletajo košare in druge potrebne priprave.

Po 1000 m dolge vrvi

Prav dolge palice razrežejo na ozke proge ali trakove, ki jih zmehčajo in spletejo iz njih debele, neznansko trpežne, do 1000 m dolge vrvi, s katerimi vlačijo čolne in barke po rekah. Bambusne vrvi ne segnijo ko iz konoplje in se

sploh skoraj ne dajo uničiti. Če se vrvi vendarle kdaj razcefrajo, jih razrežejo na za meter dolge kose in jih uporabljajo za bakle.

Sploh moreš iz bambusovih palic narediti vse, karkoli potrebuje človek za svojo udobnost: stole, mize, postelje, ptičje kletke, omare, zaboje, celo blagajne za denar! V votle bambusne palice mečejo denar. Palice, ki ne smejo biti toliko debele, da bi mogel kdo z roko vanje, priklenejo v prodajalnah k steni, a zvečer stresejo novce ven.

Čolni iz bambusa

Bambusov trs more biti celo 20 m visok. To so kar jarbola za džunke. Iz teh debel, ki so po 40 cm debela, narežejo majhne deščice, ki z

Skakalni stolp kopališča Astoria v Njujorku, ki je narejen v obliki drevesnega debla.

njimi, ko z luskinami, obijejo čolna. Do 50 m dolge splave narejajo iz takih debel. Notranja kožica takega debela je še posebej dragocena, saj je debela in rumena ko tenak les in pripravna za razne rezbarije. Jako dragocen je rdečeprogasti bambus: Cjangfe ali »cesarska dišava«. Deset parov jedilnih palčic iz tega lesa stane 850 din, a pohištvo iz tega lesa je sploh neprecenljivo.

Iz zunanje skorje večjih debel narejajo rogoznice. — Kar obširno knjigo bi mogli napisati o uporabnosti bambusovega trsa. Ali niso iz bambusa tudi pipe za kajo tobaka in opija in piščali za orgle in ustniki za cigarete, pa piščalke, trnki... Ničesar ni, česar ne bi Kitajec naredil iz bambusa! Iz svežih listov kuhajo čaj zoper kašelj; srčka je zoper mrzlico in tenki bambusovi laski umirijo človeka, ker se zajedo v telo in povzročajo povsod hudo vnetje.

»SLOVENE« pred 60 leti:

V torek, 1. avgusta 1876.

POZIV.

Živši na veke — in slaviti mora Te naše matere najzadnji sin!

V nedeljo 18. avgusta se bode obhajal spomin enega največjih in zaslugopolnih budnikov in delavcev na slovenskem slovstvenem polju: spomin našega prerano umrlega Antona Janežič-a, bivšega c. k. profesorja. Na rojstni njegovi hiši, v vasi Leše, v fari št. Jakobski mu bodejo mnogobrojni čestitljivi njegovi s posebno slovesnostjo stivali spominsko plosčo.

Slovenci! Hvaležnost je lepa reč; posebno hvaležnost pa moramo imeti možu, ki jo je zaslužil v tako obilni meri. Vse svoje duševne in telesne moči je Janežič tebi posvetil, mili narod slovenski! Tebi so bile posvečene vse njegove misli, tebi vsak migljaj blagega srca, tebi je žrtvoval trudapolne dni in noči, tebi vse svoje imetje, tebi svoj mir in svoje zdravje! Tebe je ljubil čisto in stanovito do konca kratkega svojega življenja! Slovenci! dojdite omenjeni dan, na jutro, v prijazno Rožno dolino, v rojstno vas Anton Janežič-ovo, da z nami vred hvaležno počastite in proslavljate dobrotnika tolikega, da javno in sijajno pokažete svoje sočutenje in pravo omiko!

Pri svečanosti (ob 11. uri dopoldne) se bodo pele sledeče pesmi: Molitev, Ivanka — Pesem korških Slovencev, Gerbeca — Slavnostna kantata, zložil Stöckl. — Samo, Försterja — Domovina, Nedvedova. Vsi čest. p. n. gg. pevci, ki se hočejo pevskeemu zboru pridružiti, naj po mogočnosti dotične naprave seboj prineso.

Legitimacije za znizano vožnino po Rudolfovi in južni železnici se dobivajo od 3. avg. pričenši za Stajarsko, Kranjsko, za Gorico in Trst v tamošnjih

Oh, ljube moje ribe, lepo vas prosim, usmilite se me, nikoli več vas ne bom jedel!

žitnicah; za Dunaj pri slav. vredništu »Zvonac«. — Čest. gg. domoljubi iz družih pokrajin in iz Koroske naj pišejo po ove legitimacije takoj v Celovec odborniku Lambert Einspieler-ju, knez. svetovalcu, kojemu se naj vsi dopisi adresirajo.

Natančni program se razdeli na dan slavnosti v št. Jakobu.

V Celovec dne 26. julija 1876.

Oddor.

Stari in novi čas tečeta vstric. Slika iz Mukdena, kjer uporabljajo še stare rikše, konjske vprege in moderne avtomobile.

Če hočete vedeti...

V dobi rimskega cesarstva je (v našem denarju) veljala lepa sužnja ali kuhar 5000 din; oskrbnik 7500 din, evnuh 25.000 in učitelj ali vzgojitelj 35.000 dinarjev.

★ Poslednjo »čarovnico« so sežgali leta 1894 v Juan des Jacaro v Mehiki.

★ Srce odraslega človeka napravi vsak dan tako delo, kakor če bi človek 1 m visoko dvignil 1740 kvintalov.

★ Ljudje popijejo več ovčjega in kozjega mleka ko kravjega.

★ Angleska kraljica Viktorija je za poroko dobila mnog daril in med njimi je bil tudi orjaški hlebec sira, ki so ga naredili iz mleka 750 krav!

★ Nekatera oranžna drevesa imajo po 300 do 400 oranž na leto.

Lepote naše zemlje

Surdulica

Surdulica! Če ime samo pove, da ni slovankega izvora, ker zveni tuje. Beseda je turška in znači malo vas, naselje (ob rekli). Marsikomu je Surdulica španska vas. Na poti tja sem vprašal v Beogradu v nekem lokalu za Surdulico. Niso mi vedeli povedati, kje je. Nekdo mi je omenil, da mora biti v Bosni. Res, dolga pot je tja, od tam, kjer sem sedaj in kjer sem bil pred službovanjem v Surdulici — 1000 km. kar je tudi za moderno hitrost lepa razdalja. Iz Beograda se pelješ iz predvidnosti z brzovlakom do Niša in še dalje proti Skoplju, dokler te vlak ne pripelje na postajo Vladičin Han. Tu je tudi sedež okrajnega glavarstva in okrajnega sodišča. Vse stavbe so novejšega izvora, saj je zrasel Vladičin Han v zadnjih 20 letih. Od tu te odpelje proti vzhodu v 11 km oddaljeno Surdulico taksi, ki ima za domačine ustaljeno pre-

sedeno od 1915. do 1918. leta. V tem času je vršil prekišod v Surdulici za vranjski in leskovski okraj svoje delo. Domačini so mi pravili, da je bilo samo v Surdulici v tem času pobitih 15.000 Srbov, po večini izobražencev. Veljalo je namreč načelo, da kdor ima učiteljske in več kot 4 gimnazije, ne sme živeti. Odveč bi bilo načeti to žalostno zgodovino prelivanja bratske krvi; vsekakor je pa razveseljivo, da se je redna bolgarska vojska branila vršiti grozodejstva, za katera so bili odgovorni makedonci. Res pa je, da stari rod ne more tega pozabiti, zlasti ne morejo odpustiti tega, da so neprijatelji pretepali tudi žene. Mlajši rod, ki ni videl teh grozot, pa v družbi starejših prav pridno poseja sabore (cerkvene shode) na bolgarski meji, zlasti na Čirilo, kjer se navdušujejo za bodoče vzajemno delo v miru in slogi. Ziv dokaz bratske vezi

Niš, izhodišče v Surdulico

voznino, za tujce pa višjo, kakor pač nanese. Ko prideš čez lep in dolg nov most, ki vodi preko Morave, ki je kalna od ilovice, te vodi ne baš prvovrstna pot, bolj ilovnata kakor kamenita. Za teboj se kadi rumen prah, če je suho, če je pa mokro, pa briža rumeno blato na vse strani. Cesta se vije pa valovitem svetu. Na levi se vzdiguje srednje visoko hribovje, na desni ravnina, potem pa nizki holmi vseprek. Par vasi je na desni in na levi. Na mestu smo! Ne še. Na levi se vzdiguje ob cesti po obronku gričevja predmestje, značilno za turško četrt, kjer imajo cigani svoje ne posebno lične hišice, mi pa zavijemo na desno čez lesen most in se ustavimo sredi Surdulice pred hotelom »Velika Srbija«.

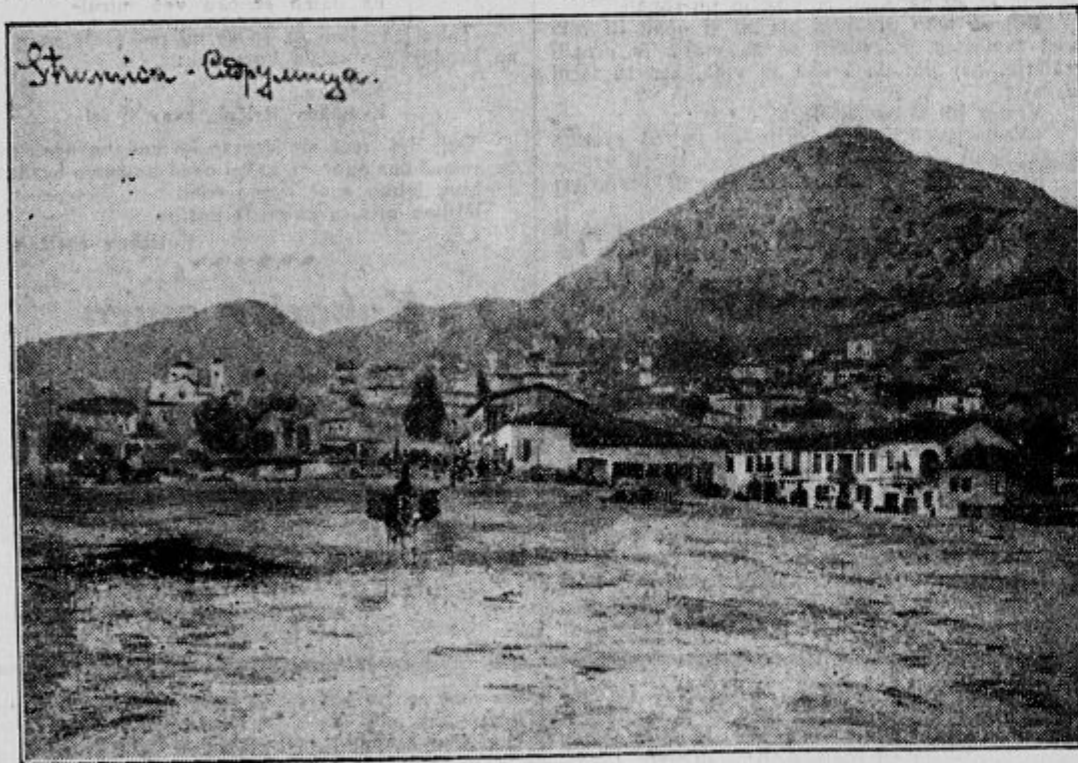
Surdulica leži v severovzhodnem delu vardarske banovine, odkoder je po dolini Vrle, bistrre reke še 25 km do bolgarske meje. Pred dobrimi 55 leti, ko so tu gospodarili še Turki, je imela le okrog 30 hiš, dočim jih ima sedaj nad 300, ne včevši ciganskih zgradb. Slabo turško gospodarstvo se še danes vidi in občuti na vsakem koraku, posebno po cestah, ki jih menda sploh niso poznali. Imeli so pa Turki svoj glavni sedež v Masurici, bližnji vasi, oddaljeni pol ure od Surdulice. Okraj ima ime po tej vasi in se imenuje masurički. K temu je pripomniti, da se tudi večina ostalih okrajev v vardarski banovini, kakor v drugih južnih banovinah ne imenujejo po sedežih okraja, ampak dru-

mi je bil Bolgar, izvrsten vinar, ki je kot pristaš Stambolskega, po njegovi smrti zbežal čez mejo, ter so ga v Surdulici gostoljubno sprejeli. Pravil mi je, da bi se sedaj že lahko vrnil domov, pa se še ni odločil. Pri tem človeku sem občudoval izredno pridnost in žilavost, ki sem jo pri večini domačinov v Surdulici pogrešal.

K otvoritvi gimnazije in kosturnice leta 1923 je prišla v Surdulico tudi visoka kraljeva dvojica, in se vpisala v spominsko knjigo, ki je shranjena v zgornjem delu kosturnice. V tem prostoru je vklesanih v kamnito ploščo, ki je vzdana na steni, 115 imen onih, ki so jih poznali in ki so padli kot žrtev vojnih grozovitosti. Na te grozote priča tudi človeška lobanja, vzdana precej visoko v steno. Iz te lobanje štrli vojaški bajonet. Domačini so mi pravili, da je bil ta bajonet s tako silo zaboden nekemu v glavo, da ga niso mogli izdreti iz lobanje niti potem, ko so lobanjo izkopali in so jo zato vzdali v steno z bajonetom vred. Pogled na to dvojico — lobanje in bajonet, je kakor bi se smrt rogala vsemu svetu.

Prirodne dobrate

Dve prednosti ima Surdulica pred mnogimi ostalimi kraji v vardarski banovini, namreč da ima čist planinski zrak in dobro pitno vodo, kar bistveno vpliva na človeka, ko pride v Surdulico,

Strumica v Južni Srbiji.

gače, n. pr. okraj s sedežem v Kumanovem se imenuje »srez žegligovski«, v Vladičinem Hanu je sedež »poljanjski srez«, v Vranju je pa sedež »pčinjski srez«.

»Šopovi«

Prebivalstvo v tem pasu ob bolgarski meji ni čiste krvi in se imenujejo šopovi. Tozadevno je podal srbski učenjak prof. Cvijić jasno sliko: »Turki so zaradi prodiranja Srbov te kraje v naglici izpraznili in pri tem razprodali svoja posestva in imetje, ki ga niso mogli odpeljati s seboj včasih za smešno ceno. Tako je kupil oče nekega posestnika od premožnega Turka precej obširno posestvo za ceno enega para volov. Turki so bili naseljeni le po dolinah. Ko so odšli, so se pričeli naseljevati iz bližnjih gora s severa Srbi, od vzhoda so siliili bolgarski naseljenci, od juga pa Macedonci. Priseljenci so se med seboj pomešali, pozneili ter imenujejo te prebivalce šopovi.«

Kako je v Surdulici

Mestce (varošica) Surdulica ima sedaj nad 2000 prebivalcev, od katerih je ena četrtina ciganov, ki so mohamedanske vere in imajo svojega hodzo. Sedaj je Surdulica sedež okraja, okrajnega sodišča ter davčne uprave. Ima nižjo gimnazijo, žensko obrtno šolo in svojo električno centralo. Gimnazijskemu poslopiju je prizidana kosturnica t. j. grobnica ali okostnica kot spomin na grozote v svetovni vojski. Je to neke vrste kapela, ki je razdeljena v dva dela. V spodnjem delu stojita dve veliki, zgoraj stekleni omari, ki sta napolnjeni s kostmi Srbov, katere so pobili Bolgari v svetovni vojski. Bolgarska vojska je imela to ozemlje za

prostovoljno po opravih, ali pa po potrebi službe. Nadmorska višina znaša 517 m. Proti jugu, vzhodu in severu je zavarovana z visokimi gorami, le proti zahodu je svet odprt. Skoraj vsako leto imajo tu sušo. Pomažajo si pa ljudje z namakanjem. Od bolgarske meje priteče Vrla reka, ki je zelo deroča, ki ima pa mnogo železa v sebi, kakor pravijo in je kopanje v njem zdravo. Še bolj si pa ljudje pomažajo z Romanovsko reko, ki priteka iz Vardarskega pogorja nad Zgornjimi Romanovci. Od spodnjih Romanovcev pada svet polagoma, ter so to lego izrabili domačini na ta način, da so napeljali del reke, ki teče sicer skozi Masurico pol ure daleč, proti Surdulici po neštetihih malih vodotočih ter na ta način namakajo svoje vrtiče, travnike in njive. Pri tem posebno skrbijo, da ne trpi suše paprika. Brez te si tu ni moči misliti ne jedi ne življenja. Ima pa paprika to dobro lastnost, da odganja zajedavce iz človeškega organizma. Brez zgoraj omenjenih dve rek bi se tu vse posušilo in pomemita nekaj Nil v minijaturi. Kamor segajo vodotoči, je zeleno, kamor ne, se poleti vse posuši. Imajo pa kmetije razdeljeno namakanje po urah ali pol-dnevih, koliko časa naj teče voda na eno ali drugo zemljišče. Pri čuvanju teh vodotočev pride večkrat do vaških pretepov z motikami.

Iz Surdulice do bolgarske meje je kakih 25 km daleč. Ob meji leži lepa Vlasina planina, visoka nad 1000 m. S te planine veje stalno, zlasti pa na večer hladen veter po dolini proti Surdulici tako, da ni čutili take vročine, kakor bi je tu sicer bilo pričakovati. Z Vlasine planine imaš krasni razgled na sosednjo Bolgarsko. Pri Vlasini leži Černik, deloma planina, deloma gorovje. Tu so se bili v svetovni vojski znani srditi boji med ersko in bolgarsko vojsko. Pri tem je večji oddelek bolgarske

konjenice žalostno končal. Po Vlasini in Černiku se razprostira namreč precej obsežno močvirje, poraščeno z gostim bičevjem in travo. Radi pregošte megle vojaki niso videli terena pred seboj ter se je v diru ves oddelek pognal v močvirje, kjer so vsi do zadnjega potonili s konji vred. Tudi sedaj se je že pripetilo več slučajev, da so se granicari kopali ter jih je pri tem že nekaj utonilo v močvirju.

Zanimivo je, da je napravljen tudi grandiozen načrt za elektrifikacijo cele vardarske in še sosednjih banovin. Po tem načrtu bi zbrali vodo v teh močvirjih v enotno jezero in jo napeljali po ceveh v dolino, analogno, kakor je to napravljeno pri Završnici. K temu načrtu pa še nečesa manjka, namreč denarja.

Zdravje in pokoj

Ze zaradi prej navedenih redkih lastnosti teh krajev namreč dobre vode in izvrstnega planinskega zraka, so dani vsi pogoji za znošno življenje, predvsem bolnim na tuberkulozi. Res imamo pčle četrte ure od mesteca edini sanatorij za tuberkulozne na ozemlju bivše Srbije, ki ima še lepo bodočnost. Ta sanatorij se polagoma razvija. Ima precej obširno lastno gospodarstvo. Sedanji upravitelj dr. L., ki se je nekaj časa specializiral v Ameriki in se tudi zdravi na našem Golniku, se zelo trudi, da bi sanatorij dobro opremil in ga spravil v sklad z vsemi zahtevami modernega zdravstva v pogledu tuberkuloze. Lansko leto je dal instalirati naprave za tople in mrzle kopeli, neka ljubljanska tvrdka je pa napravila parkete po vsem sanatoriju. Upravnik mi je zatrjeval, da je v Surdulici bolj suh zrak, kakor na Golniku in da je pozimi brez megle ter ima v tem oziru prednost pred Golnikom. Vsekakor je pa v Surdulici blažnja klima in primernejša za naše južnjake, posebno za tiste, ki ne prenesejo naše ostre klime pozimi. Tudi nekaj Slovencev se je zdravilo lansko leto v sanatoriju. Stalež bolnikov v sanatoriju je bil lansko leto 100 bolnikov, večina Srbijancev.

Radi ugodne klime se je priselilo v Surdulico mnogo upokoencev iz južnih delov naše države, ki so si tudi zgradili prijazne hišice, kjer uživajo svoj

Skoplje, »Hram slavec«, kjer so shranjene kosti padlih vojakov za osvobojenje Južne Srbije.

pokoj. Kot letovišče pa Surdulica ne uspeva. Nekateri navajajo kot vzrok oddaljenost od železnice; vendar pa tiči pravi vzrok v tem, ker higijenske razmere niso baš na višku, ker skrbi občinska uprava premalo za čistočo in udobnost. Pod dobrim vodstvom občine bi se dalo povzdigniti Surdulico v odlično letovišče za naše južne kraje. Ob Vrli reki je vse polno primernih prostorov za kopališče. Ze zasnovan park z lepo lego je zapuščen, ceste so preveč razdrapane. Dobro bi bilo tudi, da bi imeli v kakem hotelu hrano, katere smo navajeni pri nas. Posebno se opazi, da se v zdravstvenem oziru nič ne ukrene. Tuberkulozni, ki se ne morejo ali nočejo zdraviti v sanatoriju, stanujejo v zasebnih stanovanjih in hodijo le na preiskavo v sanatorij. Krečejo pa se svobodno po javnih lokalih ter na ta način ne morejo ustvariti zdravih razmer. Neverjetno, koliko je tu tuberkuloznih in koliko jih za jetiko vsako leto umrje. Domačini so pa tega tako navajeni, da se jim zdi to samo ob sebi razumljivo.

Pri sanatoriju nad vasio Zgornji Romanovci se dviguje hrib Gradišče, ime, ki ga naletimo čisto pri nas. Tu so ostanki starih zidov ter leži rimska opeka razmetana po tleh. Če malo koplješ, kmalu naletiš na kose razbitih stebričkov. Vsi ti ostanki kažejo, da je bila tu svoj čas ali utrjena naselbina ali pa vsaj obširna rimska utrdba, ki je varovala cesto. Pod tem hribom je namreč peljala rimska cesta iz Soluna preko Skoplja in Vranja skozi Surdulico v Sofijo k Črnemu morju.

Prizren, katoliška cerkev, na desni je stara škofova rezidenca, kjer je bival dr. Gnidovec, dokler ni sezidal dijaškega semenišča. Novo poslopje za bivšo škofovo rezidenco je osnovna šola.

Zahtevajte povsod

PRISTNI ZDRAVSTVENI LIKER

izdelek veležganjarne in rastlinske destilacije

FRANC ZALETEL
ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Slovenec — Svaba

Na Slovence so v Surdulici mislili že prej, preden je nastala naša država. K temu je omeniti, da imamo tu med drugimi tudi Ljubljansko ulico. V bližnji vasi N. živi še danes, že ves ovisel, premožen kmet Slovenec. Pred 40 leti se je priselil semkaj. Pravili so mi, da je po nesrečnem naključju nekoga ubil in zbežal od doma v predvojno Srbijo. Tu je v kratkem pokazal vse svoje vrline delavnosti in pridnosti. Naučil je domačine obdelovati njive in vinograde (takrat tu še niso poznali in ne sejali koruze). Prišel je tja brez nič, s pridnostjo si je pa napravil lepo premoženje in ima sedaj veliko dolžnikov. Ima krasno posestvo, zlasti so lepi vinogradi, ki so za vzor daleč naokrog in se hodi k njemu učit poljedelstva in vinogradništva vsa okolica. Vso vas je prekretil v gospodarskem napredku, da prednjači pred drugimi. Prijelo se ga

Izleti

Turizem je pa tu še nekaj tujega. Ze turista v turistovski obleki ogledujejo kot nekaj izrednega. Zgodilo se je, da je prišla v Surdulico neka profesorica Angležinja, oblečena kot turistinja, od sonca zarjavela, z nahrbtnikom, s palico in z gozderji ter sedla pred znanim hotelom (tu imenujejo vsako večjo gostilno seveda hotel). Gospodar jo je nekaj časa postrani gledal, nakar jo je nahnulil, češ, naj se čimprej pobere odtod, ker mu odganja goste.

Iz Surdulice vodijo lepe izletne točke v njeno okolico, bližnjo ali daljno. Eden najlepših izletov je pač na bolgarsko mejo na Vlasino planino. Lepa tura je tudi na Vardenik (1525 m), ali na Strešer (1929 m) itd.

Četudi je Surdulica daleč, sem po odhodu iz nje plunil v roke in se odpeljal še dalje proti jugu do Skoplja, od tam preko Pristine in Gračanice na Kosovem polju in se vrnil proti severu, kakor lastovka, katero prižene nemirno srce po prestani zimi, v toplo domače zatijše. L. F. Vrzdenški.

Olimpijske igre 1936

V BERLINU

Sijajna afirmacija naših narodnih plesov pred svetovnim forumom — na olimpijadi

Prva zmaga na olimpijadi — jugoslovanska, v narodnih plesih

Svečan uvod k letošnjim XI. olimpijskim igram, katerih športni del se vrši od 1. do 16. avgusta v Berlinu, so tvorila pomembna tekmovanja iz umetnostnih panog telesne kulture in tudi le duhovnega, ustvarjalnega področja. Tik pred otvoritvijo iger se je zaključilo mednarodno tekmovanje v plesnih umetnostih. Naši, jugoslovanski narodni plesi so doživeli te dni pred najvišjim in najbolj kritičnim svetovnim forumom izreden in sijajen uspeh. Odličnim jugoslovanskim plesalcem, ki so prednašali naše plesne, je v najtežji konkurenci uspelo doseči to, kar smo si pač želeli od njihovem odhodu v svet, smo pa sedaj v resnici doživeli — prvo jugoslovansko zmago na letošnji olimpijadi, točneje — celo tri zmage. Prvo mesto v skupinskih, zbornih plesih, si je priborila Matica hrvatskih gledaliških prostovoljcev iz Zagreba pod vodstvom dirigenta prof. R. Matza, za kar so prejeli poleg častne diplome tudi častni srebrni pokal. Za njimi so Romuni in šele tretji Bolgari. Tudi v skupini posameznikov smo doživeli uspeh, kakor še ne doslej. Nevenka Perko iz Zagreba je bila najboljša med izbranimi, takoj za njo pa Mercedes Pavelić, tudi iz Zagreba. Obe sta prejeli častni diplom, Perkova poleg tega še spominski prstan, druga pa darilo. — Ne samo pri narodnih, tudi v umetnih plesih je naša odlična plesalka Mila Colakova, enako iz Zagreba, v prvi trojici najboljših in nagrajenih. Le v grupi gledaliških baletov so flamski plesalci pred našimi. Drugo mesto je nadvse častno osvojili balet zagrebske opere.

Blesteci uspeh naših narodnih plesov je še posebej podčrtan z dejstvom, da ga omenjajo številni

predstavniki svetovnega časopisa — med njimi celo izrazito nam nenaklonjeni — zelo simpatično in nadvse pohvalno. Nekateri listi z vidno pristranostjo pišejo dolge članke o naravnost umetniško dovršenem prednašanju naših narodnih plesov. Posebej seveda poudarjajo, da so nastopale za nas večinoma skupine, ki jih je šteti med laične, a so vendar na taki umetniški višini.

V vseh poročilih so posebej opazni poudarki, kako polni zdrave sile, svojeke temperamentni in nepokvarjeno samonikli so naši narodni plesi — veren odraz dežele, odkoder izhajajo. Pristne narodne noše, svojevrstne po krasni sestavi barv in lepoti sloga so napravile neizbrisni vtis, da je narod, ki goji take plesne in ceni take običaje, gotovo v jedru zdrav in zmogen samostojnega življenja.

Razumljivo je, da nas take pohvalne ocene tujine navdajajo še s toliko večjim ponosom, da si tudi naš narod na najbolj dostojen način pošteno in zaslužno utira pot med najboljši in prve na svetu. — O naših solistih, Perkovi in Goritz-Paveličevi enako poročajo mnogi listi, da predstavljajo po njihju predvajani narodni plesi vse zmagovito in ustvarjalno silo cvetočega življenja, učinkovito harmonijo miline in lepote gibov, v katere je položeno več kot le znanje — vprav umetniško doživljanje v polni dovršenosti in mojstrskem prednašanju. Skladnost gibov, izredno fin čut za ritem in muzikalno dojetanje, odlični okus v izbiri kostumov in tudi plesov samih, vse to je publiko naravnost očaralo in jo potegnilo za seboj v tako navdušenje, da se je razvil v pravi triumf in manifestacijo za jugoslovanski narod in njegove lepote.

Današnji olimpijski program v Berlinu

Včeraj popoldne je bil Berlin priča veličastnemu otvarjanju XI. olimpijskih iger, kjer je oficijelno nastopilo vseh 53 narodov, na letošnjih igrah sodelujočih.

Danes se pričnejo že izločilna tekmovanja v šestih vrstah športa.

Borbe otvarjajo lahkoatletiki, ki tekmujejo popoldne od 10.30 dalje do pribl. 18 zvečer. Prva točka letošnjega olimpijskega sporeda je tek na 100 metrov, kjer bodo svetovni tekači, katerih znamke so že kar bajne (črnci Jesse Owens v USA reprezentanci 10.2), gotovo poskrbeli, da že v prvem predteku izločijo vse manj nevarne konkurente. Rezultati okoli 11 sek. pač pri taki izbiri ne pomenjajo mnogo ali — nič. Ostali program lahkoatletskih tekmovanj je: ob 10.30 skok v višino (najnižja zahteva 1.85 m); ob 11.30 met krogla (14.50).

Admira gostuje definitivno v torek, 4. avgusta, ob pol 21. na Primorju

Po dolgih letih se nam je slednjič posrečilo pridobiti v goste klub, ki uživa povsem upravičeno sloves enega najboljših evropskih. Prvič prihaja v Jugoslavijo, kjer je včeraj igrala proti kombiniranemu moštvu Haska in Concordije, danes pa proti Gradjanskemu in nadaljuje sedaj preko Ljubljane svojo turnejo proti Franciji. Agilnemu SK Ljubljani je uspelo zadržati vsaj za en večer odlične nogometaše, ki bodo nastopili v nočni tekmi proti našemu prvaku.

Da si takih gostovanj moštvev, kakor je Admira, ne more športna Ljubljana privoščiti več, je enostaven razlog v tem, da smo pač odvisni od čimteljev, ki so močnejši od nas. Taka stvar velja čedne vsote — kje naj jih pri nas dobimo? Res je — šport naj je in ostane v bistvu neplačano, le neosebno prizadevanje, četudi je zvezano z žrtvami. Da — a vendar ima tudi ta zahteva svoje meje. Napredujejo le oni klubi in oni posamezniki, ki imajo priliko, da se vsak dan kaj novega, boljšega nauče. Takemu namenu naj predvsem služi torkova nočna tekma, a tudi propagandi, zato bo gotovo vsa športna Ljubljana z največjim zanimanjem sledila napeti borbi in lepi igri, ki jo bodo po njihovem odličnem znanju sodeč gostje gotovo predvedli tudi v Ljubljani.

Vstopnice so v predprodaji v tajnistvu kluba SK Ljubljane v Beethovnovi ulici.

Tenis

Avstrija vabi jugoslovanske tenis prvake na turnir, ki bo v dneh 11. do 13. avgusta v Porečah ob Vrbskem jezeru. Na programu so štiri single in dve double partiji — enako kakor v pravkar končanem dvoboju z Madžari, kjer smo se pa z 3:3 le bolj slabo odrezali. Od Avstrijcev so prijavljeni Baworovski, Metaxa, Matejka in dr., od naših pa so povabljeni vsi štirje Davis-cup igralci: Punčec, Palada, Mitlić in Kukuljević. Po vesteh avstrijskih listov bodo sodelovali še nekateri drugi odlični igralci, tako madžarski mojster Szegedi, angleški Davis-cup igralec in prvak 1936 iz Wimbledonu Hughes in celo nekateri egiptski igralci, kakor Shukri in drugi. Prijave se sprejemajo do 5. t. m.

Na Bledu se enako vrši te dni mednarodni tenis turnir, kjer sodelujejo naši štirje »musketirji«. Prireditelj je pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice-matere Marije.

Tudi Čehi nočejo zaostati in so povabili naše igralce obenem z avstrijskimi, da se udeležijo prijateljskega troboja med češkoslovaško, avstrijsko in jugoslovansko tenis elito. Ta turnir je predviden v znanem kopališču Piestani od 14. do 16. t. m., torej takoj za onim ob Vrbskem jezeru. — Obeta se torej cela vrsta lepih gostovanj in upamo tudi ponovnih uspehov naših »asov«. Čehi in Avstrijci so iz nedavnih borb za Davisov pokal izšli z manj sreče, zato bi se seveda želeli kmalu čim bolj rehabilitirati. Bomo videli...

Ljubeljska molodirka bo letos 15. avgusta

VI. mednarodna motociklistična dirka na gorski cesti na Ljubelj bo letos v nedeljo, dne 15. avgusta v prireditvi Motokluba Ilirije, kakor vsa leta doslej in pod vodstvom agilnega in splošno znane organizatorja g. Jake Gorjanca ter drugih pridnih delavcev, ki so tudi lanske dirko izvedli v najlepšem redu. Pri letošnji ocenjevalni vožnji so bili doseženi že prav lepi uspehi. Tako je dosegel letošnji najboljši uspeh Mirko Kobi v času 5 min. 19 in 4 pet. sek. Dobri so tudi rezultati Borisa Jenka 5.40.6, Baumgartna 5.52.2, Strnada 6.22.4, Rekarja 6.31 in

Državni cestni fond

Belgrad, 1. avg. m. Gradbeno ministrstvo je pripravilo zakonski osnutek o cestnih fondih. Ta osnutek v glavnem določa, da se pri gradbenem ministrstvu osnuje državni cestni fond, pri vsaki banovini pa banovinski cestni fond. Ti fondsi so samostojne pravne osebe in morejo tudi samostojno najemati posojila, vendar za vse pravne obveznosti garantira država oziroma banovina. Namen državnega cestnega fonda je, da nabavlja sredstva za izboljšanje obstoječih državnih cest in za dograditev še nedovršenih del na državnih cestah z rekonstrukcijo obstoječih državnih cest in mostov. Namen banovinskega cestnega fonda je isti, nanaša se pa samo na banovinske ceste. Nove državne in banovinske ceste in redno vzdrževanje državnih in banovinskih cest ne pade v breme teh fondov. Državni cestni fond dobiva sredstva le iz tekočih dohodkov in posojil ter dotalcij. Kot redni dohodki so določeni v glavnem oni, ki so se pobirali že doslej, samo da bodo ti dohodki šli sedaj v cestni fond, ne pa v splošno državno blagajno. To so dohodki bivših taks na domače avtomobile, od carin na uvožene avtomobile, na bicikle, kolesa, iz carin in trošarin na bencin in od doprinosu za prekomerno izkoriščanje cest, od kuluka, raznih taks in kazni, ki so odrejene po zakonu in so v neposredni zvezi s prometom. Vpelje so nova taksa v iznosu 1 pare na vsak kilogram tovorjenega in iztovorjenega blaga preko 1000 kg na železniških postajah, dolje iz mostnine za prevoz preko velikih mostov. Način financiranja banovinskega cestnega fonda je v načelu isti: takse na uvozne karte od avtomobilov, ki obratujejo na banovinskih cestah, prekomerno izkoriščanje banovinskih cest, denarne kazni po čl. 36 in 37 uredbe o banovinskih cestah in varnosti prometa na njih, 25% odkup osebnega dela na banovinskih cestah po zakonu o nedržavnih cestah, takse na šoferske legitimacije, takse za premije za zavarovanje gotovih vozil, mostnina od večjih mostov na banovinskih cestah, takse na pogodbe za graditev in popravila banovinskih cest itd.

Predvideva se, da bo vrzel državni cestni fond v prvem letu 227 milijonov Din. Od teh bo odpadlo 120 milijonov Din na takse natovorjenega in iztovorjenega blaga na železniških postajah, 30 milijonov od trošarine na bencin — kolikor gre za državni cestni fond — 7 milijonov Din od taks in registracij vozil, 6 milijonov od carine na motorna vozila, 4 milijone od taks na vozne karte, 7 milijonov od doprinosu za prekomerno izkoriščanje cest, 18 milijonov od kuluka državnih uradnikov itd.

Monumentalna knjiga!

II. jugoslovanski evharistični kongres v Ljubljani 1935

708 strani teksta — 176 slik — trobarvna slika zaščitnice Kongresa Marije z Brezij — 74 cm široka slika Stadiiona pri glavni kongresni maši.

Cena: Din 130.— (v platno) in Din 150.— (polusnje). Poštšina (dostavnina Din 15.—). (Subskribenti dobijo knjigo po subskripcijski ceni. — Doplačajo samo Din 15.— dostavnine, poštne.)

Knjiga se naroča samo pri založnici:

Misijonska tiskarna Groblje - p. Domžale

Znižane cene!

Ponovno znižane cene najboljših, trpežnih novih damskih in moških

KOLES

od Din 565.— naprej

Zajamčen nemški izdelek. Tovarniška zaloga svetovno znanih tovarov, kakor na primer: DÜRKOPP, WANDERER, OPPEL, ADLER, BISMARCK, AUTOMOTTO itd.

v največji izbiri po ugodnih plačilnih pogojih dobite najceneje pri

Jos. Jernejčič Vrhnika

Kdor želi poceni in dobro damsko ali moško kolo, naj si pred odločitvijo nakupa ogleda brezobvezno našo zalogo!

Ne zamudite prilike!

Kdo vam bo sporočil vse novice iz tujine.

kjer biva nad 350.000 naših rojakov?

Naši izseljenci vam ne morejo vsega pisati, vas pa vse zanima. Zato je najbolje, ako si takoj naročite mesečnik

„Izseljenski vestnik Rafael“

ki na osmih straneh poroča o življenju in delu naših bratov in sester v tujini. Naročnina znaša letno za Jugoslavijo 12 Din, za inozemstvo pa 24 Din.

Naročite si ga in pišite še danes na naslov:

Uprava Izseljenskega vestnika Rafaela, Ljubljana, Tvrševa 52

„Torpedo“ kolesa

krasni novi modeli res „poceni in dobri“ pri

„Tehnik“ **J. Banjai**

Gjubljana - Miklošičeva cesta 20

Velika izbira športnega blaga, radioaparator in gramofonov.

Cenjenemu občinstvu vljudno sporočam, da sem danes, dne 1. avgusta otvoril novo, moderno urejeno lekarno

Pri sv. Roku

na vogalu Alekandrove in Meljske c. v Mariboru
Telefon 25-32

Za naklonjenost so prav toplo priporočam

Mag. pharm. Franc Rems

Dvokolesa in motocikle

svetovne znamke »Wanderer«, kakor tudi prvovrstne šivalne stroje — nudi trdka

Franc Lepoša

družba z omej. zav., Maribor, Aleksandrova c. 39

Oglejte si našo razstavo na mariborskem tednu. V tem času vam nudimo znaten popust
Se priporočamo!

Mag. št. 48.636-36.

Razpis

Mestno poglavarstvo v Ljubljani razpisuje javno zmanjševalno očetno licitacijo v skrajšanem roku osmih dni za spodaj navedena dela in dobave v bežigradski narodni šoli:

1. Dobava in montaža platnenih zaves.
2. Dobava in montaža lesenega obzora (školk) za šolski gledališki oder (tesarsko delo).
3. Dobava in montaža svetlob. teles in žarnic.
4. Dobava in montaža emajliranih, bronastih in lesenih napisov.
5. Dobava in montaža celuloid. ščitov za vrata

Kompletni razpisni pripomočki se dobe od dne 4. avgusta 1936 dalje med uradnimi urami v vložnišču mestnega gradbenega urada, Nabrežje 20, septembra št. 2, II. nadst., proti povračilu nabavnih stroškov.

Pravilno opremljene ponudbe je vložiti v omejenem uradu do dne 11. avgusta 1936 do 10 dop., kjer se takoj nato vrši javno komisijeko odpiranje vloženih ponudb.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani,
dne 1. avgusta 1936.

Predsednik: dr. Juro Adlešič, l. r.

Zahvala

Vsem, ki so nam ob bridki izgubi našega dobrega moža in očeta, gospoda

Alojzija Plantariča

posestnika in izvoščka

stali ob strani, se najlepše zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni g. župniku p. Modestu Novaku za verska tolažila, g. dr. Cibru za njegovo požrtvovalnost in končno vsem, ki so na kakršenkoli način izkazali poslednjo čast in ga spremlili na zadnji poti.

Vsem Bog plačaj!

ZALUJOČI OSTALI

Tinček in Tonček kot detektiva

120.

Morska sipa objame Tinčka.

Dvignil je dve goreči trski in začel z njima kakor z bakljama mahati Tončku v pozdrav.

V tem hipu pa je presunljivo zakričal: morska sipa, ki se mu je neopaženo prikradla za hrbet, je iztegnila svojo dolgo tipalko in ga z njo tesno objela okoli pasu.

Tinček je nekaj časa obupno opletal z rokami in nogami, a morska sipa ga ni izpustila. Še drugo tipalko mu je ovila okoli pasu in ga začela počasi vleči k sebi.

Tinček je z grozo strmel v žareče oči morske pošasti in prav malo je manjkalo, da ni napravil križ čez svoje mlado življenje. V zadnjem hipu pa se je domislil, da še vedno drži v rokah goreči baklji. Začel je z njima tolči sipo po nemarni glavi, da se je vse kadilo.

Takšnemu orožju tudi sipa ni bila kos. V smrtni grozi je zaprla oči, vztrepetala od bolečin — in izpustila svojo žrtev.

Inserirajte v „Slovincu“!

Združenje krojačev, krojačič in sorodnih obrtov v Ljubljani naznanja, da je po dolgi, mučni boleznii umrl naš dolgoletni zaslužni predsednik, gospod

Kersnič Ivan

krojaški mojster v Ljubljani, strokov. učitelj obrtno-nadaljevalne šole, član Bolniške blagajne samostojnih mojstrov itd.

Pogreb se bo vršil izpred mrtvašnice sv. Jožefa, Vičovdanska cesta 9, na pokopališče k Sv. Križu v nedeljo, dne 2. avgusta 1936, ob 3 popoldne.

Blagega pokojnika ohranimo v trajnem in častnem spominu. V Ljubljani, dne 1. avgusta 1936.

Nabirajte polže!

Vsakdo more zaslužiti lep denar, če si napravi

polževa zbirališča.

Brošuro s tozadevnimi obširnimi navodili pošilja resnim interesentom

Fridolin Bischof

Maribor, Melje, Kacijanerjeva ul. 22

Takoj tudi prevzame in kupi polže za svoja zbirališča v Mariboru.

Brezplačno

pošljemo interesantno brošuro o uspešnem zdravljenju žolčnih kamnov.

Apoteka Sv. Ivana, Zagreb, Kaptol 17.

NIZKE CENE

dvakoles, otroških, igračnih, invalidskih vozičkov, prevoznih tričkljev, šivalnih strojev. Cenik franko.

„TRIBUNA“ F. BATJEL, LJUBLJANA, Karlovaška cesta 4 Podružnica Maribor, Aleksandrova cesta 26

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
ŠOLSKÉ ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Motorna kolesa

Harley-Davidson in B.S.A. najnovejši modeli prispeli kakor rezervni deli, auto in motor pribor. Glavno zastopstvo motornih koles Harley-Davidson in B.S.A., Plinovka, Amal, Amap, Binks, B & B, Lucas-magneti, diname, svetiljke, akumulatorji, rezervni deli vedno na zalogi

ŠTRBAN - Zagreb, Illica 164

Zahvala

Ob nepričakovani smrti našega nadvse ljubljenega soproga in najskrbnejšega očeta, brata, gospoda

Venčeslava Kubelka

kapetana korvete v pok.

se najiskrenejše zahvaljujemo vsem in vsakemu posebej, ki je prihitel od blizu in daleč ter je kakorkoli lajšal našo bol. Predvsem smo dolžni zahvalo prečistiti duhovščini, komandantu divizijske oblasti g. diviz. generalu Petru Nedeljkoviču, oficirskemu zboru za častno spremstvo, Združenju bojevnikov ter vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so v takem obilnem in častnem številu spremili blagopokojnika k zadnjemu počitku in onim, ki so krsto predragega rajnega obsuli z venci in šopki prekrasnega cvetja. Zahvaljujemo se posebej še našim dobrim sosedom na Bledu, ki so nam bili v pomoč v teh težkih urah. Obenem se zahvaljujemo za izraze sožalja, ki so nam bili v tolažbo.

Ljubljana, dne 2. avgusta 1936.

Globoko žalujoče rodbine
Kubelkove in Kambičeva.

Zahvala

Za vse množične dokaze toplega sočuvstvovanja in nad vse odličnega spoštovanja, ki jih je bil deležen z vseh strani naš blagopokojni brat in stric, prečistiti gospod častni kanonik

dr. Ivan Nep. Svetina

gimn. profesor v pok., biseromašnik, duh. svetnik

se tem potom najiskrenejše zahvaljujemo. Prav posebno zahvalo pa smo dolžni za tako častno udeležbo pri pogrebu našega blagega pokojnika; v prvi vrsti prevz. gospodu nadškofu dr. A. B. Jegliču in njegovima gg. asistentoma, blagorod. gospodu banu dr. Natlačenu in ljubljanskemu županu dr. Adlešiču, častnim zastopstvom ljubljanskega stolnega kapitlja, Univerze, prof. zbora, okraj. načelstva radovljiškega, ljubljanske ljudske in dijaške kuhinje. Iskrena zahvala vsem ostalim čč. njegovim duhovnim sobratom in gg. stanovskim tovarišem, ki so se tako številno zbrali k zadnjemu slovesu. Končno se zahvaljujemo še gg. pevcem za v srce segajoče žalostinke ter domačim in okoliškim faranom za tako častno udeležbo pri pogrebu in molitve, opravljene za dušni blagor našega rajnika.

Vsem, prav vsem bodi Vsemogočni najobilnejši plačnik!

Na Breznici, dne 2. avgusta 1936.

Zažujoči sorodniki.

Alja Rahmanova:

19

Tovarna novega človeka

Roman.

»Vratih se je začelo trkanje.

»Noter!« je zaklical tovariš Vladimirov nejevoljen, da so ga zmotili v njegovih mislih, preden mu je uspelo dokončno oprostiti dušo neugodja, ki se je je polastilo. Tako je bil že vnaprej nejevoljen na obiskovalca, ki je plašno vstopil.

Bil je majhen, gibčen mož z obrazom, bledim kot krompirjevi poganjki v kleti. Okoli njegovih blelih, ozkih usten je ležal sladkoben, suženjsko ponižen smehljaj in njegove bele obrvi so nervozno trepetale. Pod pazduho je nosil aktovko, njegov suknjič je bil namenoma površno zapet, da je gledala izpod njega gola koža. Vse na njem, zlasti hlačiice, je bilo silno zamaščeno in umazano. Tovariš Vladimirov ga je po celotnem vtisu, ki ga je dobil, nehote primerjal s hišno služabnico Pašo. Oho, s svojo umazanostjo hoče poudariti svoje proletarsko poreklo, si je mislil ter se docela ujezil. Ali vsa ta leta, kar vladamo, nismo prišli niti tako daleč, da bi sprevideli, da desnaga ni nekaj, na kar naj bomo ponosni? si je dejal. Tovariš Stalin pravi: Evropo dohiteti in prehiteti — in mi tekamo okoli v raztrganih hlačah!

»Tovariš Vladimirov, sporočiti vam moram nekaj važnega!« je šepetal tovariš Šurkov. »Naša dolžnost je, da sporočimo, če opazimo na kateremkoli strankinem pristašu, da se je oddaljil od strankine smeri. No, s tovarišico Petrenko v ideološkem pogledu ni vse v redu. Pomislite, svoji hčerki je dala ime 'Marija', tako značilno buržujsko ime! Poleg tega je še znano, da se je Mati božja tako imenovala! Meščanka, sem ji dejal, zavedite se vendar in dajte svojemu otroku revolucionarno ime! Na primer 'Bastila', 'Oktjabrina' ali 'Revolucija', kakor ga ima hčerka našega načkanca, ali 'Jutranja zarja osvobojenja'!

1 Predstojnik, načelnik.

kakor hčerka tovariša Trošenke! Sicer pa mi je vzbudilo pozornost tudi to, da tovarišica Petrenko ne nosi na prsih poštenih revolucionarnih znakov. In včeraj, le pomislite, ji je visel na prsih obešen na traku, majhen zlat slon, ker je vendar prav buržujska vraža. Če je zavedna proletarka, naj si obesi na prsi Lenina ali Marxa ali Stalina, ne pa slona!

»Dobro, dobro! Govoril bom sam z njo!« je dejal Vladimirov s trudnim glasom. »Na svidenje!«

To je naš svobodni, goli človek! je pomislil grenko. Vse se nazadnje konča s tem, da...

Preden pa je mogel svojo misel domisliti, so se za špranjo široko odprta vrata, in noter je pokukala umazana Pašina glava:

»Če ne pridete takoj v jedilnico, bom pospravila zadnji čaj! Moram na zborovanje hišnih uslužbencev!«

Tovariš Vladimirov je molče vstal in šel v jedilnico, veliko, mračno sobo, ki je bila urejena kot vojašnica. Stene so bile pokrite s kričnimi podobami voditeljev in s trakovi, ki so bili nekoč rdeči, zdaj pa so kazali nedoločno sivo barvo. Tla so bila grozno umazana in četudi je bilo nekaj lepakov z napisom: »Ne mečite ničesar na tla!« je bilo vendar vse vprek natreseno z luščinami od sončnic.

Nejevoljen je sedel k mizi, na kateri je bil pogrnen umazan prt. Na kozarcu so bili debeli sledovi prstov, čaj je dišal po ličju in stenah; ko je vgriznil kruh, je zaškrpalo, prav tako, kakor če pride ščurek med zobe... Tam nasproti pa se je šopiril velik lepak z geslom leta: »Evropo dohiteti in prehiteti!«

»Kdo pa pravi, da morajo proletarci živeti kakor svine?« je zarjovel tovariš Vladimirov na hišno služabnico Pašo, ki je šla pravkar mimo z brisačo pod pazduho. Vprašajoče ga je pogledala in njena osuplost mu je jasno povedala, da ni poznala drugačnega življenja, da si drugačnega življenja sploh ni mogla predstavljati.

Dolgo je trajalo, da se je Paša zopet zavedla; potem ga je divje pogledala in zakričala s hripavim glasom:

»Nestranski sploh nimajo kruha, ampak samo ščurke! Sramota! Tovariš bi morda rad sedel tu kot grof! Graditi moramo državo, ne pa skrbeti za take malenkosti!«

Pogledala je še enkrat zaničljivo tovariša Vladimirova, šla ven in zaloputnila vrata. Ni se dotaknil ne kruha, ne čaja, vzela je svojo aktovko in šel v urad.

Pa tudi na cesti se ni počutil bolje. V življenju vsakega človeka so dnevi, ob katerih mu je tako rekoč vse novo, ob katerih začne gledati na vse z drugačnimi očmi. Prav tako je, kakor z besedami. Človek je tako navajen, poslušati vedno znova iste besede, da se pri tem izgubi tisto posebno, osebnost, kar nam prinašajo; toda treba nam je tako besedo samo nekajkrat ponoviti, zamisliti se vanjo, da občutimo njeno bistvo, in takoj imamo pred seboj nekaj novega, z novim občutkom, z novim pomenom. Ljudje se sploh vse premalo poglobljajo s svojimi mislimi v življenje, ki jih obdaja; preveč se jim mudi in tako gre premnogo reči neopazno mimo njih. Zlasti jasno pa sliši človek to novost, kadar ga obdaja velika ideja ali veliko čustvo. Tako je tovariš Vladimirov mahoma postal pozoren na to, da živi v mestu, čigar lice mu je bilo povsem tuje, ker je to mesto videl vedno le takšno, kakor si ga je želel, nikdar pa ne takšno, kakor je bilo v resnici. Kako naj bi bil tudi mogel? Imel je pred očmi vedno le to, kar je bilo treba na novo graditi, to pa, kar je bilo, mu je veljalo vedno za prehodno stopnjo. Domislil se je čudne prispodobе: mesto se mu je zdelo kot bolna, mršava, enooka mačka. Da, enooka, zato pač, ker je bilo skoraj v vsaki hiši nekaj šip pobitih in zapaženih z deskami. Tudi na vsakem človeku je nekaj manjkalo. In celó psi so tekali s povešenimi repi, tako, kakor bi tudi pri njih nekaj ne bilo v redu. Res, skoraj vsak je šepal na eno nogo in tu vprav pred njim je skakal eden po treh nogah.

Celoletna naročnina na: Zbirko domačih pisateljev, 3 vezane knjige Din 132.- ali mesečno Din 11.- Zbirko domačih pisateljev, 3 vezane knjige Din 156.- ali mesečno Din 13.- Kozmos. Jugoslovanska knjigarna